

Liten Havana

Havana - en brun ensfarget kanin

Fargen på Havana er en kombinasjon av en fargemutasjon og ensfargemutasjon. Viltgrå kaniner kjenner vi til innen flere raser. En fargemutasjon bevirker at de svarte farge-gen i pelshår, i huden og på øyets regnbuehinne forminskes i sterkt antall, hvor da de brune farge-gen dominerer. I øyets regnbuehinne får lyset lettere adgang til bakliggende blodårer, og øyet får dermed ved noen synsvinkler et pent rubinrødt skjær.

Men ensfargefaktoren opphever den beltevisse inndeling av pelshårene og dens

uens utbredelse over kaninen, og i dette tilfellet får vi en ensfarget brun kanin.

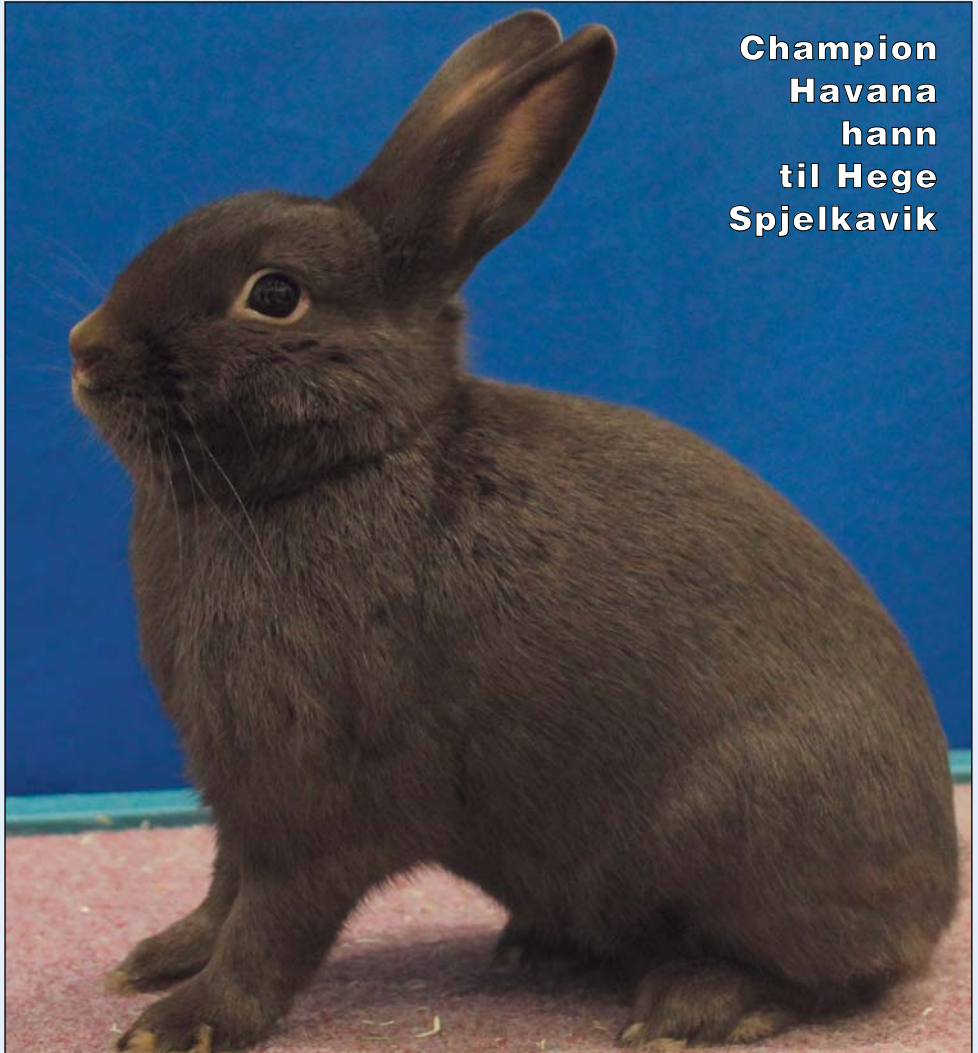
Opprinnelsen, men i hvilket land . . . – i Holland, Frankrike eller Sveits?

I «de gamle dager», la oss si for 200 år siden, var det vanlig ute i Europa å ha innhegninger med en flokk kaniner, hvor deres oppgave var å formere seg, slik at eieren kunne «høste inn» ungdyr, enten for salg eller til eget matauke. Sammenparinger bestemte kaninene følgelig selv. I slike flokkhold kunne en ikke ha noen særlig kontroll over avlen. Uten tvil kom

det i slike flokker, når de tilfeldig fikk kombinert paringer som ga nye varianter. I starten på 19-hundre-tallet var det noen som viste interesse for å holde en bedre kontroll på de nye varianter som kom frem, og de fikk rasenavn, og det ble satt årstall på rasens opprinnelse. Men muligheten kunne gjerne også ha vært at noenlunde de samme varianter eksisterte for over 250 år siden ...

Som mange andre raser, har også historien om Havana flere versjoner om hvordan rasen, eller jeg sier nå først; brunfargen, har oppstått.

- En versjon sier vi skal til året 1898, og til Holland, hvor det var en bonde med navn *de Honders*, som hadde brokete kaniner. Blant disse fant han et par med ensfargede brune «tegninger» og øynene på disse kaniner hadde en rødlig glans.

**Champion
Havana
hann
til Hege
Spjelkavik**

De Honders utstilte dem i Utrecht 17. desember 1899 og satt dem for salg til 20 gylden pr dyr. Det var en uhørt høy pris for en kanin i den tid, men de ble solgt til *Jac van der Horst* og *Job. Heisert*, som fattet mest interesse for de rubinrøde øyne. Hunnen døde like etter kjøpet, men i de neste års avlsarbeid (og med dårlig viten om arvelighet) fikk de frem ensfargede brune kaniner. Hollenderne kaller derfor *Jac van der Horst* og *Job. Heisert* for Havana'ens «fedre».

Det sveitsiske fagbladet *Tierwelt* sier at anene til Havana kommer fra to hollandske avlere fra et lite sted utenfor Utrecht. Her var det oppdretter *Jordans*, sammen med sin avlerkamerat *Jac van der Horst*, som fra deres «innhengskaniner» plukket ut to brune med hvitt bles, for så å pare dem med de viltgrå, jerngrå og svarte, samt Blå Wiener nevnes og faktisk også Belgisk Kjempe og Blå Beveren.

De startet i 1899, og ikke lenge etter var det hvite avlet bort, og de fikk kaniner som avlet en mer konstant dunkelbrun farge. Som vi forstår, ut fra bakgrunnen, dette var store kaniner på vel 4 kg.

Men så skal vi til Frankrike, der de også sier å ha avlet fram ensfargede brune kaniner på samme tid. Navn som nevnes i avlsarbeidet her var: *Jeanne Lemarié* og *Eugène Meslay*.

Dette var en mindre type dyr, noe som vi også forstår, idet Russer ble brukt i arbeidet med avle frem sin egen franske rase: *Havana Français*, som den fortsatt heter i den franske standard i dag.

Så var det Sveits, hvor deres standard forteller at Havana har eksistert der fra ca rundt 1900. Da vil det si at vi har 3 land som oppgir samme tid for opprinnelse, men som nevnt er sveitserne enig i at

Havana i sveitsisk standard

anene kommer fra Holland, og de gjør ikke «krav» på rasen. Men det vi i dag kan slå fast er nok at sveitsiske oppdrettere har avlet fram de beste dyr i Europa av Havana. Det startet med en avler i Biel, med navn *A. Rís*, som stilte dem ut første

Havana vinner av LUU-2004

I 2004 begynner det å skje noe med Havana blant norske oppdrettere. Til LUU i Molde blir det påmeldt 25 Havana fra 4 oppdrettere, hvorav 9 er fra stall Klepaker. Poengene viser én i 96 og to i 95,5 (pluss to i 95) og det holder til seier. LU-2005 i Bergen: Seier ble det også der

gang i 1905 i Wipkingen, og samme året dannet avlere spesialklubb i Zürich.

A. Ris reiste på utstillinger i Leipzig, Paris, Lyon og Hamburg. Dette var med på at Havana ble meget populær og med sine rødlige skinnende øyne og den glansfulle kastanjerødbrune farge, falt Havana i god smak hos mange oppdrettere.

Tyskerne er alltid interessert når det skjer noe nytt, og «*Altmeister*» von Joppich tok i mot Havana med «åpne armer» i 1906, og 18. mars 1907 var Havana å finne i den tyske standard. Eksporten av Havana gikk

godt for avlere i starten, og oppdrettere i fra Frankrike, Holland og Sveits kunne «gni seg i hendene» for all den etterspørsel fra de øvrige europeiske land. Første importør i England var *Miss Illingworth*, og i 1908 var Havana på plass i britisk standard.

Pelskaninen Havana

Havanakaninen med den pene brune pels ble det et stort - ja meget stort oppslag på i flere europeiske land, og «pelsboomen» med rasen var i gang. Buntmakere og

**Fra svensk LU 2017
hvor det var påmeldt
38 Havana. Fem dyr
får 95,5p og denne
fikk 96p til Mikael
Persson, Gävle, som
blir nr 4 med 286,5p**

Havana, kraftig type (og da er de tyske)

pelsgrossister var «helt ville» etter å kjøpe dette vakre skinn av denne fremavlede brune Havana edelpelskanin, og som da skulle utkonkurrere skinn fra både mår og bever. Men det gikk med Havana som det gikk med flere andre raser, og noen ord om dette kan også gjentas her:

«Grensene er satt av naturen. Fastbeten

i skinnets egenart hos edelpelsdyr; kan ikke fremavles i kaninskinnet».

Til norden kommer selvfølgelig også nyheten - Havana inngår som en av rasene i den «stormende» pelskaninavlen. Dansk kaninstandard fra 1917 har med Havana, og i en dansk bok fra 1928 står dette å lese: *«Drevet som hovedhverv med kynlighet og energi, vil den næppe kunne unngå at gjøre sin udøver velhavende».* Og her i Norge var vi også godt i gang med å satse på «de store inntjeninger» som pelskaninavlen skulle innbringe.

I ettertiden ble Liten Havana en populær sportskanin hos oss, og i 60- og 70-årene var det mange ivrige oppdrettere på flere kanter av landet som år etter år avlet frem topp Havana-dyr og som gjorde den til en av de mest utstilte rasene.

**Havana hann 20mnd
96p (38-9-9,5) til Marie
og Erik Stensland**

Foto: Bjørn E.

Fargen - meget viktig

Kanskje det ble vel mye historikk i denne rasepresentasjon, og lite omtale av rase/eksteriør. Men som det har fremgått av historien, var det den brune fargen som vekket oppdretternes interesse. Og hvorfor rasenavnet ble Havana? Historien sier det var for å henvise til fargen, som skal være brun som en «havana-sigar».

Om havana-fargen har det opp gjennom årene blitt skrevet svært meget, og oppdretterne skulle avle etter en mørk brun farge, som på: Tobakk, sjokolade og kaffe. Men disse nevnte farger finnes jo i flere nyanser. En kjent tysk oppdretter i 1930-årene, Alfred Schulz, hadde sin mening om hvordan fargen på en havanakanin skulle være

«Mitt ideal er en kastanjebrun kanin, og grunnen er at kastanjene nesten ikke har fargeforskjell. En frisk nedfalten kastanje som solen har skint på noen timer, er den beste fargeskala for Havana».

- I de fleste kaninstandarder blir fargebeskrivelsen «kun» benevnt: Mørke-brun. Men noen spesialklubber har vært opptatt av å komme frem til en fargebenevnelse, også fordi fargen varierer fra land til land. En har derfor sett litt nærmere på havana-sigarene fra Cuba. Disse papirarkene (capes) som sigartobakken rulles inn i, har nemlig et klassifisert fargedia-

En tysk Havana

Havana fra Sveits

gram. En tar her da utgangspunkt i de tre mørkeste (capes). Den mørkeste heter *Oscuro* og kan sammenlignes med fargen til de tyske dyr. *Maduro* er den mørke brune og går for å være den korrekte, og slik som de franske Havana er.

Så har vi fargen *Colorado Maduro*. Her mener en at noen nederlandske og sveitsiske Havana ligger, fordi noen av disse «skjærer» mot rustbrun.

Men, det er mange parametre som forstyrrer oppfatningen av en farge, og flere elementer skal tas hensyn til angående farge og - kvaliteten på pelsen. En skinnende blank pels med flotte dekkhår gir en god glans, i motsetning til en «tysk ullpels». Uansett, dem som driver med ensfargede kaniner som Havana og Alaska, må ta hensyn til stall- og lysforhold, da for mye sollys lett gir misfargede partier.

Vekten

I norden har vi Stor - og Liten Havana - og som har minimumsvekt på 2,51 kg og maks vekt på 3,2 kg. I flere andre land og Europastandarden er det én størrelse på Havana, med vekt fra 3 kg til maks 4 kg (en idé og enes om én Havanastørrelse)